

СЕКЦІЯ 2. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ПІДСИСТЕМА СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Добровольська П.А.,
здобувачка вищої освіти 3 курсу
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Бурковська А.В.**,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин використання інноваційних ідей є необхідною складовою діяльності сучасного підприємства, оскільки саме інноваційна складова підприємницької діяльності робить її перспективною та конкурентоспроможною. Одним із шляхів забезпечення успіху підприємства є диверсифікація його діяльності. Цей стратегічний напрямок розвитку дозволяє підприємствам зменшити ризики, пов'язані зі спеціалізацією на одному виді діяльності, і створює можливості для росту в різних секторах і галузях. Впровадження такої стратегії є не лише запобіжним заходом стосовно можливих кризових ситуацій, але і чинником, що сприяє стійкому розвитку компанії в довгостроковій перспективі [1].

Поняття «диверсифікація» слід розуміти як процес покращення діяльності підприємства, що здійснюється шляхом розширення асортименту товарів (послуг), виходу в нові галузі діяльності та використання нових видів виробництва, що передбачає не лише диверсифікацію видів товарів (послуг), але й розширення діяльності підприємства за межі основної [2].

Застосування методу диверсифікації є доцільним майже для всіх підприємств, так як це найбільш оптимальний спосіб збалансувати будь-які диспропорції щодо розподілу ресурсів, які використовуються у виробництві. Переорієнтація або розширення сфери діяльності організації дозволяють більш ефективно проводити реструктуризацію як на рівні окремих суб'єктів господарювання, так і на національному рівні [2].

Як і будь-якому ринковому процесу, диверсифікації притаманні певні ознаки. Серед найважливіших слід виділити: збільшення номенклатури продукції (робіт, послуг), проникнення до нових сфер діяльності,

опанування нових технологій виробництва, освоєння нових технологічних та інноваційних процесів, вибір нових сегментів ринку, географічне розширення меж діяльності, розподіл фінансових ресурсів, зміна структури управління та спрямованість на цілі підприємства [3].

Враховуючи вищезазначене, можемо дати визначення методу диверсифікації діяльності – це науково-обґрунтований алгоритм розширення та поглиблення економічної діяльності підприємства, що відбувається одночасно з удосконаленням різноманітних та не пов'язаних між собою видів виробництва. Цей метод спирається на ресурсний підхід, що дозволяє практично розширити асортимент виробленої продукції в межах одного підприємства. Такі підприємства перетворюються на складні, багатофункціональні комплекси, які виробляють продукцію або надають послуги з різними характеристиками та призначенням. За таких умов створюються додаткові можливості для адаптації до змін на ринку та забезпечується більша стійкість і конкурентоспроможність підприємства [3].

Розглянемо характеристики, що притаманні методу диверсифікації [3]:

- орієнтація на досягнення власних інтересів організації;
- постійне удосконалення господарської діяльності в рамках світової економічної глобалізації;
- використання нових технологічних рішень та інновацій стосовно діяльності організації.

Таким чином, стратегія диверсифікації, враховуючи її економічну сутність, передбачає застосування різних засобів для поліпшення діяльності організації, включаючи інноваційні підходи до використання власних ресурсів, з метою максимізації прибутковості підприємства [3].

Існує ряд причин для застосування диверсифікації діяльності організації. Серед них слід виділити [1]:

1. Неможливість отримання додаткового прибутку в основній сфері діяльності організації через антимонопольне регулювання.
2. Стагнація ринку, на якому підприємство веде свою діяльність.
3. Потреба в інвестуванні накопиченого капіталу для збереження його вартості та підвищення ефективності підприємства за допомогою підприємницької експансії.
4. Прагнення зменшити ризики, пов'язані зі значною залежністю від одного виду продукції або циклічним характером бізнесу.
5. Відсутність умов для виходу на світові ринки.

Головною метою кожного підприємства є одержання прибутку та підвищення його конкурентоспроможності в обраній сфері діяльності. Задля досягнення такого результату керівництву підприємства слід виділяти наступні цілі при застосуванні методу диверсифікації [1, 2]:

- забезпечення життєздатності підприємства;

- збалансування грошових потоків підприємства;
- збереження конкурентоздатного рівня підприємства та його здатності пристосуватися до різних уподобань клієнтів;
- ефективне використання ресурсів через впровадження безвідходних технологій та ефект масштабу виробництва;
- планування шляхів розвитку підприємства;
- прийняття дієвих рішень щодо використання управлінського та організаційного потенціалів підприємства в процесі його діяльності;
- використання синергетичного ефекту внаслідок виходу на нові ринки;
- залучення нових кваліфікованих трудових ресурсів.

Методу диверсифікації діяльності підприємства притаманні певні позитивні та негативні аспекти. Серед позитивних сторін варто відмітити те, що втілення стратегії диверсифікації передбачає стратегічну відповідність між наявними та новими видами діяльності компанії, що стає джерелом її конкурентоздатності на ринку. Це відкриває можливості для маніпулювання інвестиціями в межах бізнес-портфеля компанії та зменшує її залежність від одного цільового ринку, що поступово може занепадати [1].

Наступною перевагою диверсифікації є виникнення синергетичного ефекту в різних сферах діяльності компанії. За допомогою цього ефекту зменшуються загальні корпоративні витрати в процесі виробництва шляхом багатоцільового застосування ресурсів [1].

Диверсифікація підвищує здатність компанії адаптуватися до нових та непередбачуваних умов діяльності. Даний процес функціонує як захисний механізм, який зміцнює конкурентні позиції провідних компаній. При застосуванні диверсифікації спостерігається розширення основного спектру діяльності, що призводить до збільшення обсягу виробництва. У свою чергу, такі зміни дають змогу отримувати вигідні пропозиції з боку постачальників, мінімізувати витрати на рекламування, покращити імідж підприємства та його продукції, удосконалити методи обслуговування тощо. Такий підхід дозволяє підприємствам бути більш гнучкими та швидко реагувати на зміни в економічному середовищі [1].

Однак диверсифікація може мати і негативний вплив на діяльність компанії. Щоб здійснити ретельний стратегічний аналіз конкурентів необхідно володіти значною кількістю інформації та високим рівнем знань щодо аспектів управління підприємницькою діяльністю. З урахуванням цього, при формулюванні стратегії диверсифікації важливо зважати на реальні можливості компанії, її цілі та передумови діяльності. При цьому варто пам'ятати, що регулярні комплексні дослідження методів досягнення поставлених цілей передбачають значні фінансові, матеріальні та інформаційні затрати [1].

При розгляді використання методу диверсифікації в діяльності підприємства важливо усвідомлювати наслідки ризику, особливо в контексті проникнення до нових сегментів ринку. Оскільки даний процес часто супроводжується збільшенням витрат, слід уважно оцінити можливі ризики та пам'ятати, що не можна ризикувати більше, ніж дозволяє власний капітал. Також варто зважати на той факт, що диверсифікація є доцільною лише за умови, що існує висока ймовірність успіху такої діяльності [1].

Таким чином, використання стратегії диверсифікації у різних сферах діяльності є вкрай важливим, оскільки вона сприяє розширенню спектру діяльності бізнесу, поглибленню вертикальної інтеграції, відновленню міжгалузевих зв'язків, генерації нових ідей та прийняттю раціональних рішень, а також сприяє створенню нових робочих місць [2]. Такий підхід дасть змогу підтримувати стійкість діяльності підприємства та отримати конкурентні переваги в розрахунку на довгостроковий період. Усе це допоможе підприємству досягати поставлених цілей навіть за несприятливих ринкових умов діяльності.

Список використаних джерел

1. Івченко Л. Диверсифікація діяльності підприємств як чинник їх економічного зростання. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. № 1. С. 99-107.

2. Згурська О. М. Диверсифікація як метод підвищення економічної ефективності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 13/2018. С. 16-21.

3. Згурська О. М. Концептуальна характеристика категоріального апарату «диверсифікація діяльності підприємства». *Економіка та держава*. 2021. № 5/2021. С. 22-27.

4. Бурковська А., Романчик М. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств через стратегічне управління людськими ресурсами. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2016. №2(4). С. 43-51. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2016.02.04.04>.